

"מגדלי הצדק"

אבי גולנדר

תכנית של יצירת 'תרבות גלובלית', או חלק מאינטרס שנובע מכעס ותסכול?

"עלייתה של התרבות הגלובלית מהווה חלק מקטגוריה רחבה יותר של תרבויות שעלו לאחרונה לרמה של דומיננטיות במערב. לגיטימי שנשאל את עצמנו אם זו המכונה 'תרבות גלובלית', בשל היותה מופצת לתרבויות לא מערביות – אינה אלא גרסה חדשה של אימפריאליזם תרבותי..."

גם אנחנו רוצים לראות את אלו שמשתמשים באלימות ובטרור הגורם להרס ומוות – מובסים. גם אנו רוצים למגר את אלו שרוצים לחסל אותנו ברעיונותיהם ובפעולותיהם. אבל במלחמה של ה"טוב" ב"רע" אנו צריכים לעצור לדגוע ולשאל כמה שאלות ...

השאלה החשובה לדעתי, האם אנו רוצים מישהו גדול וחזק שייקח את תפקיד ה"טוב" ?

יכול להיות שהעולם לא התפתח מספיק והגיע ל"רמה" שבו ה"טוב" ינצח את ה"רע", וקורים דברים רעים, לפעמים הרבה דברים רעים. אבל בהנחה שהעולם ילך וייעשה טוב ומוסרי יותר, איך יפרשו את התנהגותה של ארה"ב בעוד 50 שנה? – האם נפרש את המצב כמו שאנו מפרשים היום את 'מלחמת וויטנאם', שהייתה ביטוי ברור לרצונה של ארה"ב לחזק את מעמדה ב"מלחמה הקרה" ? האם נסתכל ונשווה לאימפריאליזם שהיה בתקופתו של נפוליאון ? לפי הלך הרוח בתקופה ההיא אם היה בידך לכבוש היית צריך לעשות זאת ולהיות החזק. מה השתנה כל-כך היום ? הפכנו ל דיפלומטים יותר ...?

שנהב מסביר היטב במאמרו איך הסדר החברתי המתקבע בתרבות שלנו, נועד למעשה לשכלל את מערכי השליטה של ארגונים כלכליים או דתיים. ניתן להשוות זאת לצורות שלטון פוליטיות שהן חלק מסדר חברתי שמטרתו לפקח על הפרט. בהשראתו של שנהב (והחוג למדעי-ההתנהגות של ה"מכללה למנהל" כמובן...) אני מנסה להסיר את מסווה התמימות שמה שמתחולל באפגניסטן הוא רק מלחמה של ה"טוב" ב"רע". השאיפה היא להמשיך לנענע את הסורגים של "הכלוב" שבו אנו חיים, סורגים ש"הם במידה רבה גבולות התודעה שלנו".

בקרב הנושא גם יגיע לביהמ"ש העליון של ארה"ב והוא יצטרך לתת את הדעת על התנהגות הממשל בצורה נאורה ונאותה יותר.

גם עלינו לפקוח עיניים ולבחון בצורה ברורה יותר את המתחולל כעת בעולם.

"מתוך היכרות טובה יותר עם הכבלים המקיפים אותנו, אנו יכולים לנסות ולהסתכל על עצמנו-ולו להבזק קצר-מבחוץ. כמובן שנמצא עצמנו אז בתוך כלוב אחר. זוהי משימה סיוזיפית, שאינה מבטיחה דבר. אך לא עלינו לסיים את המלאכה, ואין אנו בני-חורין להיבטל ממנה".

Just do it.

ב- 11 בספטמבר ארה"ב ספגה מהלומה חזקה כאשר באירוע טרור היסטורי, התרסקו מטוסי נוסעים לתוך מגדלי התאומים ובבת-אחת נהרגו 6000 אזרחים חפים מפשע. Uncle Sam התארגן במהרה, התאבל, ערך טקסי זיכרון והחל לתכנן תגובה.

בשם הצדק, ב"מלחמה של הטוב ברע", על פי דבריו של הנשיא בוש, הקימה ארה"ב קואליציה והחלה בפעולה צבאית באפגניסטן, כנגד משטר הטאליבן שהגלה לפני 5 שנים את נשיא אפגניסטן – בורהאנודי רבהאני מארצו מאז פרש המשטר הזה את חסותו על ארגוני טרור בינלאומיים.

באותו זמן מתקיים בארה"ב, בעיקר באמצעי התקשורת והעיתונות הכתובה, דיון בנושא האם "הפעולה" באפגניסטן עולה בקנה אחד עם ההתקדמות והנאורות שהגיעה אליה "האומה המתקדמת בעולם" בנושאים כמו הומניות, חופש, שלום, זכויות אדם וכו'.

אנו רואים את ארה"ב עושה פעולות צבאיות באפגניסטן ובעידודה מתרחשת שם הפיכה שלטונית. ברית החזית הצפונית תופסת את השלטון במדינה ומסלקת את שלטון הטאליבן שהטרוריסט בן-לאדן נחשב כבן-חסותה.

המלחמה הזאת מסוקרת באמצעי התקשורת; לפני ימים אחדים ראיתי את לוחמי האופוזיציה האפגנית שתפסו והכנו לוחם טאליבני מכות רצח. הוא התחיל לדמם, לרגע הוא התקרב ופניו הופנו למצלמה. זה היה "מבט של מוות", אפשר היה לדעת שתוך 10 דקות הוא ימות, ידיהם של שוביו ימיתו אותו ולא הכדור. בשם הצדק ...

נראה ש-Uncle Sam מתכנן "לנקות את העולם מטרוריסטים". התכניות שלהם באפגניסטן מתקדמות כמתוכנן, היעד הבא הוא עיראק ולאחריה לבנון. האם זהו רעיון נכון, צודק ...? איך הוא עולה בקנה אחד עם הרצון להוריד את רמת האלימות בעולם ולהפוך אותו לעולם הומני, שוויוני יותר...? האמריקאים מבקשים מאתנו בפומבי, לצאת מהשטחים של הרשות הפלשתינית שנכנסו אליהם כצעד הגנתי, והם בעצמם מבצעים הפיכה שלטונית במדינה הרבה יותר גדולה מהרשות הפלשתינית והרבה יותר רחוקה מבחינה גאוגרפית...?

מחשבה על עולם "טוב" יותר עולה במאמרו של פרופ' בר-חיים על "תרבות גלובלית" 1 :

התרבות הגלובלית באה ליצור חזונות חברתיים שבכוחם לסחוף אחריהם את העולם כולו. שיהיו נגישים לכל תושבי העולם, שיובילו למעין אחידות.

"אפשר לראות את הנחות היסוד שלה בתור המשך למושגים ורעיונות מגוונים כגון מושגי החירות, האושר והקדמה". "מושג התרבות הגלובלית מניח ביסודו סדר ממדרגה גבוהה יותר, מתקדם יותר, המעודד הרמוניה אוניברסלית במקום סכסוכים מקומיים".

האם יצירה של מלחמת אחים באפגניסטן היא חלק מאותה